

Vilnius prieš 200 metų:

Ekspozicinės erdvės-paviljono idėjos konkursas

Gedimino kalno papėdėje 2023 metais atsivers ekspozicinė erdvė-paviljonas „Vilnius prieš 200 metų“. Ekspozicijos šerdis – materialus, interaktyvus Vilniaus istorinio centro maketas. Jis bus (at)kuriamas pagal unikalią medžiagą, XIX amžiuje rengtą siekiant sukurti Vilniaus miesto maketą. Norėtume, kad šis paviljonas praturtintų miesto viešąją erdvę ir miestiečių patirtis, o jo kūrimo procesas praplėstų įprastas ekspozicijų kūrimo praktikas, todėl kviečiame architektus ir tarpdisciplinines komandas dalyvauti atviraime ekspozicinio paviljono idėjų konkurse.

Paviljonas ir ekspozicija

Kaip jautėsi žmonės prieš 200 metų, stovėdami ten, kur dabar stovite jūs? Kaip tada atrodė Vilniaus gatvės, pastatai ir juos supantis šurmulyš? Kokios aukštos išrodė Vilniaus bažnyčios, apsuptos anuomet gerokai žemesnių pastatų? Kaip atrodė Vilnius dar prieš pradėdant įgyvendinti miesto audinį stambinius ir tiesinius XIX a. perspektyvinius planus? Ar šiandien eidami Gedimino prospektu galime įsivaizduoti anuomet čia plytėjusias ganyklas, lankininkų pratybų aikšteles ir kopūstų laukus? Kokie smulkūs ir kaimiški atrodė istoriniai Vilniaus priemiesčiai, kuriuose šiandien pats miesto centras abipus Neries? Kokios istorijos skleidėsi skirtingų tautų, socialinių sluoksnių ir profesijų vilniečių kasdienybėje?

Ekspozicijoje „Vilnius prieš 200 metų“ šiuos klausimus atskleisiantis ašinis objektas – materialus, interaktyvus miesto maketas. Tokią miesto istorijos pasakojimo mediją pasirinkome tikėdami, kad maketai žiūrovą įtraukia kaip kažkuriame momente sustingusio miesto atvaizdas, kuriame galime tyrinėti miesto visumą ir atskirus fragmentus – artimus, pažįstamus arba negrįžtamai pakitusius. Maketų magiškas realizmas įtraukia į regimo ir įsivaizduojamo miesto persiklojimų žaidimus mūsų vaizduotėje ir taip jie tampa tarpininku tarp šiuolaikybės ir istorijos. Maketas bus atkurtas pagal dar viešai nerodytą autentišką ikonografinę medžiagą. Prieš 200 metų rengtas žemėlapis, kvartalų planai ir smulkmeniškų gatvių išklotinės buvo numatyti kaip pagrindas daryti viso tuometinio miesto maketą, kuris taip ir nebuvo materializuotas. Maketą papildys to meto socialinis, kultūrinis, demografinis kontekstas bei pasakojimai apie miestiečių asmenybes ir jų kasdienybę.

Atverdami šią ekspoziciją ir kalbėdami apie miestą mieste, norime išsklisti į miesto viešąsias erdves, todėl konkurse keliamo klausimą: kaip viešojoje erdvėje galima perteikti miesto istoriją? Kokią erdvinę

struktūrą sukurti miesto širdyje, kad ekspozicijos architektūra suskambėtų ikoniško architektūros paveldo fone? Kaip sukurti ekspozicijos architektūros formas ir erdvės vientisumą? Kokiais būdais taikliausia pristatyti socialines, politines ir asmenines istorijas, kokią ekspozicinę erdvę joms konstruoti, kad ją aplankęs žmogus toliau keliautų nebe tiesiog šiandieniniu, o praeitimi papildytos realybės miestu? Paviljonas taps vienos svarbiausių Vilniaus viešųjų erdvių dalimi, tad kaip jam tapti visą parą aktyvia, atvira ir miesto viešąją erdvę praturtinančia vieta? Kaip paviljono architektūra gali lanksčiai ir efektyviai aprėpti ir perteikti kuriamą ir besikeičiantį ekspozicinį turinį bei skirtingus erdvės veikimo režimus? Kaip architektūriniai sprendimai gali atliepti tvarios architektūros principus – medžiagų pernaudojamumą, energetinį ir socialinį tvarumą?

Idėjų konkurso eiga ir tolimesnis kūrybinis procesas

Idėjų konkurso tikslas – atrasti geriausią ekspozicinės erdvės-paviljono „Vilnius prieš 200 metų“ pasiūlymą. Jį sukūrusi komanda 2022 m. birželio – 2023 m. kovo mėn. bus kviečiama parengti paviljono techninį projektą ir vykdyti įgyvendinimo darbų priežiūrą. Paviljono architektūros ir ekspozicinės erdvės kūrimo procesą matome atvirą ir nelineinį, kuriame tiek architektūrinių, tiek parodos turinio ir formos sprendimų ieškojimai eina išvien, vienas kitą veikdami ir augindami, ir kuriame architektai tampa visaverte kūrybinės komandos dalimi nuo pat pradžių.

Šis idėjų konkursas vyks keliais etapais. Pirmasis etapas – tai nedidelės apimties, *blitz* idėjų lauko tyrimas, skirtas vizionieriškų ir įkvėpiančių paviljono architektūros formų ir ekspozicinės erdvės idėjų paieškai, kurio metu bus atrinktos trys geriausios idėjos. Šiame etape kviečiame architektus ir tarpdisciplininius kūrėjus pateikti konceptualius paviljono pasiūlymus. Su šių idėjų autoriais bus sudarytos autorinės sutartys, ir pasiūlymų autoriai bus pakviesti į tolimesnį kūrybinį procesą – per kelias kūrybines sesijas autoriai kartu su projekto kuratoriais detalizuos ir vėliau pristatys paviljono architektūrinius pasiūlymus. Po šio etapo, atrinkta komanda bus pakviesta toliau vystyti ir įgyvendinti projektą. Paviljono atidarymas numatomas 2023 m. balandžio mėnesį.

Konkursą organizuoja Lietuvos nacionalinis muziejus ir Architektūros fondas.

Sąlygos

Tikslas. Iki 2023 m. kovo mėnesio norime įrengti ekspozicinę erdvę-paviljoną „Vilnius prieš 200 metų“, kuriame bus pristatomas XIX a. Vilniaus miesto maketas ir jį lydinti ekspozicija, vyks renginiai, edukacinės programos ir TV transliacijos. Todėl skelbiame idėjų konkursą, kurio tikslas – atrasti geriausią

ekspozicinės erdvės-paviljono architektūrinį pasiūlymą. Jį sukūrusi komanda 2022 m. birželio – 2023 m. kovo mėn. bus kviečiama parengti ekspozicinės erdvės-paviljono techninį projektą ir vykdyti įgyvendinimo darbų priežiūrą.

Etapai. Konkursas vyks trimis etapais.

I etapas tikslas – atlikti idėjų lauko tyrimą ir surinkti paviljono architektūrinių idėjų pasiūlymus.

II etapas bus išrinktos trys perspektyviausios idėjos, su kurių autoriais bus sudarytos autorinės sutartys.

III etapas skirtas architektūrinių pasiūlymų detalizavimui, atsižvelgiant į komisijos narių pastabas ir patikslintą pateikiamos medžiagos aprašą. Šio etapo pabaigoje konkurso komisija išrinks geriausią paviljono pasiūlymą. Geriausiai išplėtotos idėjos komanda bus kviečiama sudaryti sutartį dėl paviljono techninio projekto ir paviljono įgyvendinimo darbų priežiūros.

Objektas. 2023 m. gegužės–spalio mėn. veiksianti ekspozicinė erdvė-paviljonas, skirtas parodai „Vilnius prieš 200 metų“ ir jos pagrindiniam eksponatui – atkurtam istoriniam XIX a. Vilniaus miesto maketui. Kartu tai ir objektas vienoje svarbiausių Vilniaus viešųjų erdvių, veikiantis ir kaip miesto viešąją erdvę praturtinanti, ir kaip miesto istorija besidominčius žmones sutelkianti vieta.

Vieta. Paviljono vietos parinkimas yra viena iš konkurso užduočių. Erdvės ir jų ribos pažymėtos priede „Teritorijos schema“.

Dalyviai. Dalyvauti konkurse kviečiame architektus ir tarpdisciplinines komandas. Bent vienas komandos narys turi turėti architektūrinių projektų įgyvendinimo patirties.

Užduotis

Pasiūlyti paviljono architektūrinę idėją, kuri geriausiai atitiktų šias savybes:

1. Miestiečių patirties praturtinimas viešojoje erdvėje

Paviljonas taps vienos svarbiausių Vilniaus viešųjų erdvių dalimi. Svarbu, kad paviljono ir jo prieigų įkūrimas vilniečių patirtį praturtintų praplečiant buvimo viešojoje erdvėje galimybių spektrą bei pasiūlant dalį ekspozicinės ir edukacinės informacijos visą parą. Paviljono vieta teritorijoje, jo dydis ir santykis tarp uždarytų/atvirų zonų – laisvas konkurso dalyvių pasirinkimas.

2. Patrauklus ekspozicijos „Vilnius prieš 200 metų“ įkurdinimas

Paviljonas ir jo prieigos pirmiausia reikalingi ekspozicijai įkurdinti, todėl architektūriniai sprendimai turėtų pasiūlyti pagrindinius ekspozicijos integravimo principus.

Atkurtas XIX a. Vilniaus miesto maketas turi būti saugiai eksponuojamas taip, kad lankytojams būtų patogu jį tyrinėti. Galima siūlyti maketo medžiaginius, technologinius ir multimedijinius sprendimus. Maketas gali būti skaidomas dalimis. Principinis maketo 3D modelis pridedamas konkurso medžiagoje. Maketą papildys su juo susijusios miesto ir miestiečių istorijos, kurios šiuo metu renkamos ir tikslinamos. Istorijų kiekis ir jų sklaidos medija (garsas, vaizdas, iliustracija, spauda, kt.) nėra apibrėžta. Konkurso stadijoje architektų prašome pasiūlyti jų erdviniam sprendimui labiausiai derančias ekspozicines priemones ir/arba numatyti galimybę įtraukti skirtingas/papildomas ekspozicines priemones ekspozicijos kūrimo procese. Galutiniai ekspozicijos dizaino sprendimai bus vystomi techninio projekto etape su išplėstine komanda.

3. Kitų funkcijų integravimas

- Paviljone darbuosis muziejaus personalas, tad turi būti numatyta vieta dviem lankytojus pasitinkantiems darbuotojams;
- Ekspozicijoje planuojama rengti edukacinius užsiėmimus. Jų pobūdis bus numatytas vėliau, tačiau kviečiame iš anksto pagalvoti apie patogumą grupėms iki 50 žmonių;
- Paviljonas turi tapti fonu ir ženkliška erdve kilnojamajai TV studijai.

4. Tvarumas

Jau pirmame konkurso etape kviečiame siūlyti, kaip architektūriniai sprendimai galėtų atliepti tvarios architektūros principus – medžiagų pernaudojamumą, energetinį ir socialinį tvarumą.

5. Įgyvendinamumas

Geriausia paviljono idėja bus vystoma toliau ir virs realiu statiniu, todėl dalyvių prašome atsižvelgti į paviljono įgyvendinimui skirtą 65 000 € biudžetą.

Vertinimo komisija šias savybes pasitelks kaip konkurso vertinimo kriterijus.

Biudžetas ir autoriniai honorarai

- Autorinių paslaugų pirkimo sutarčių, sudaromų su trijų perspektyviausių idėjų autoriais II-ame etape, vertė – po 1000 € įskaitant visus mokesčius;

- III-ame etape geriausiai išplėtotos idėjos autoriai kviečiami sudaryti sutartį dėl techninio projekto parengimo (vertė – 6000 € įskaitant PVM ir kitus mokesčius) ir techninio projekto vykdymo priežiūros (500 € įskaitant PVM ir kitus mokesčius).
- Paviljono statybos darbams bus atliekamas atskiras pirkimas, jo vertė – iki 65 000 € įskaitant PVM ir kitus mokesčius.

Pasiūlymo turinys ir forma

Pirmasis konkurso etapas skirtas idėjai pristatyti, todėl griežtai neapibrėžiame, kokiais rakursais ir grafinėmis priemonėmis turėtų būti atskleidžiama paviljono architektūrinė idėja. Detaliai ir papunkčiui pateikiamos vaizdinės medžiagos, atspindinčios paviljono architektūrinius pasiūlymus, prašysime į antrąjį etapą pakviestų komandų.

Paviljono idėjos pateikimas pirmajame etape – idėjos aprašymas, paviljono įkomponavimo į aplinką, funkcijų išdėstymą ir skirtingus veikimo režimus atspindintys vaizdai, taip pat planas, pjūviai, fasadai, medžiagiškumo bei techninių sprendinių vaizdinis/tekstinis išaiškinimas yra laisvas konkurso dalyvių pasirinkimas. Pirmajame etape svarbiausia:

- Paviljono užduotį atliepiantys architektūriniai pasiūlymai turėtų būti pateikti grafiškai ir tekstu;
- Pasiūlymuose turėtų būti parodyti skirtingi paviljono erdvės ir jo aplinkos veikimo režimai: **1)** kai veikia tik ekspozicija; **2)** kai veikia ir ekspozicija, ir edukaciniai užsiėmimai bei vyksta transliacijos iš laikinosios TV studijos; **3)** kai ne darbo metu paviljonas uždarytas, jo aplinka ir prieigos vis tiek išlieka traukos objektu miesto viešojoje erdvėje;
- Medžiaga turėtų būti pateikiama A3 .pdf formatu, 2–5 psl. Kokybė turi būti tinkama spaudai (rastriniai objektai bent 300 dpi raiškos);
- Taip pat pateikiama informacija apie komandą: **1)** architektūrinių darbų *portfolio* (A4 .pdf formatu, 1–5 psl.); **2)** CV, trumpai pristatantis visus komandos narius ir jų patirtį projektuojant ir realizuojant architektūrinius objektus (A4 .pdf formatu, 1–2 psl.). Bent vienas komandos narys turi turėti architektūrinių projektų įgyvendinimo patirties, tai turėtų atsispindėti CV ir *portfolio*.

Datos ir tvarka

- I etapas vyks 2022 m. balandžio 19 d. – gegužės 22 d. Darbus prašome siųsti iki gegužės 22 d. 23:59 val. (UTC+2) paviljonas.vilnius@lnm.lt el. paštu prisegant medžiagą arba įklijuojant nuorodą atsisiumtimui. Šio etapo nugalėtojus planuojama paskelbti iki birželio 3 d.;

- Vietos apžiūrėjimas ir susitikimas su projekto komanda: balandžio 27 d. 14 val. Norinčius dalyvauti prašome iki balandžio 26 d. registruotis čia: <https://bit.ly/3uM6jwW>;
- II ir III etapai vyks 2022 m. birželio 6 d. – birželio 26 d. Šiuo metu, bus pasirašomos autorių paslaugų sutartys su trimis komandomis, komandos detalizuos idėjinius architektūrinius pasiūlymus, atsižvelgiant į komisijos narių pastabas ir patikslintą pateikiamos medžiagos aprašą.
- III etapo darbų pristatymai ir geriausio paviljono pasiūlymo paskelbimas vyks birželio 27 d. – liepos 1 d.;
- III etapo pabaigoje vertinimo komisijos išrinkto geriausio pasiūlymo autoriai bus kviečiami į derybas dėl paviljono techninio projekto ir paviljono įgyvendinimo darbų priežiūros, vėliau pasirašoma projektavimo sutartis. Techninio projekto rengimas vyks iki 2022 m. spalio 31 d. Paviljono įgyvendinimas – iki 2023 m. kovo 31 d. Numatomas paviljono užbaigimo terminas: 2023 m. balandžio mėn.

Vertinimo komisija

I etapo komisija:

- Sigita Maslauskaitė, Bažnytinio paveldo muziejaus vadovė bei vizualaus meno kūrėja;
- Ernestas Parulskis, eseistas, Nacionalinės dailės galerijos kuratorius ir Vilniaus viešųjų erdvių kritikas;
- Rasa Antanavičiūtė, menotyrininkė, kultūros prodiuserė, Vilniaus miesto muziejaus vadovė;
- Lietuvos nacionalinio muziejaus atstovės: Rūta Kačkutė, Vaidas Petrokas, Sandra Šlepikaitė;
- Architektūros fondo atstovai: Martynas Germanavičius, Indrė Ruseckaitė, Justinas Dūdėnas.

III etapo komisija:

- Lietuvos nacionalinio muziejaus ir Architektūros fondo atstovai – Rūta Kačkutė, Sandra Šlepikaitė ir Vaidas Petrokas; Martynas Germanavičius, Indrė Ruseckaitė ir Justinas Dūdėnas.

Kontaktai

Klausimus ir konkursinių pasiūlymų medžiagą (ją prisegant arba įklijuojant nuorodą atsisuntimui) siųskite adresu: paviljonas.vilnius@lnm.lt

Sekite LNM puslapį adresu <https://lnm.lt/skelbimai/vilnius-pries-200-metu-ekspozicines-erdves-paviljono-idejos-konkursas/>, kur bus pateikiami atsakymai, konkurso eigos informacija ir kita.

Autorių teisės ir asmens duomenų apsauga

Idėjų konkurso dalyviai privalo turėti visas autorines teises į konkursui teikiamą (-us) kūrinį (-ius) ir garantuoti, kad kūrinys(-iai) nepažeidžia kito asmens ar autoriaus teisių bei kitos intelektualios nuosavybės.

Pateikdami kūrinį (-ius) šiam idėjų konkursui, visi konkurso dalyviai suteikia Lietuvos nacionaliniam muziejui nuolatinę teisę neišimtinai licencijuoti neatlygintinai publikuoti kūrinį(-ius), neribojant galiojimo teritorijos: atgaminti kūrinį(-ius) spausdinimo būdu ir elektroninėmis (skaitmeninėmis) priemonėmis, bei viešai jį eksponuoti, skelbti bei publikuoti.

Konkurso dalyviai sutinka, kad jo Lietuvos nacionaliniam muziejui pateikti asmens duomenys: vardas, pavardė, adresas, telefonas ir/ar kiti dalyvių nurodyti asmens duomenys bus naudojami konkurso administravimo tikslais; vardas, pavardė bus naudojami konkurso viešinimo tikslais.

Priedai

Priedus galite atsisiųsti iš čia: <https://lnm.lt/konkursas/priedai.zip>

Prieduose rasite:

1. Informacija apie teritoriją:

- 1.1. Teritorijos schema [PDF];
- 1.2. Inžinerinis topografinis planas [DWG];
- 1.3. Teritorijos 3d modelias [SKP, PDF, 3DS, DAE, OBJ, LIDAR];
- 1.4. [Teritorijos 360° nuotraukos](#) ir jų fiksavimo vietų schema [[WWW](#), PDF].

2. Informacija apie eksponuojamą maketą:

- 2.1. Istorinės ikonografinės medžiagos fragmentai [JPG].
- 2.2. Principinis 3d modelis, padedantis suprasti makete vaizduojamą Vilniaus dalį ir maketo dydį mastelyje 1:840. Jis nesuponuoja būsimo maketo estetikos ir eksponavimo būdo [SKP, 3DS, DAE, DWG, FBX, OBJ].

3. Juridinė informacija

- 3.1. Preliminarūs reikalavimai kultūros paveldo vertybių apsaugai [DOCX]
- 3.2. Žemės sklypo teisinės registracijos Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro dokumentai.